

ppłk dr Mirosław Pakuła

Sprzęt radiotelegraficzny (radiowy) sił lądowych w okresie II Rzeczypospolitej

1. Wstęp

Po odzyskaniu niepodległości, organizująca się polska radiotelegrafia wojskowa otrzymała sprzęt po zaborcach (w bardzo małej ilości), który był w większości mocno zużyty. W najgorszym stanie były radiostacje Telefunkena. Brakowało części zamiennych. Sprzęt przywieziony przez oddziały gen. Hallera z Francji (radiostacje E3 bis, E10, TPS), był co prawda nowoczesny i w dobrym stanie, ale okazał się mało przydatny w polskich warunkach terenowych. Niewielką poprawę spowodowało zdobycie zapasów sprzętu rosyjskiego. Były jednak trudności z jego dostarczeniem w głąb kraju. W większości znajdował się on w wagonach rosyjskich przystosowanych do innej szerokości torów.

W czasie walk 1919-1920 Polacy dysponowali 5 radiostacjami stałymi Telefunkena i Poulsena o mocy od 1,2 do 5 kW oraz 25 radiostacjami polowymi różnego typu produkcji rosyjskiej, niemieckiej, austriackiej, francuskiej i niemieckiej o mocy od 0,5 do 3 kW.

Pierwsze próby zakupu radiostacji za granicą (Austria i Niemcy) okazały się nieudane. Czesi ubiegli Polaków wykupując cały zapas sprzętu fabryki Siemens, a i rząd Rzeszy zdecydowanie blokował przekazanie radiostacji do Polski.

Ratunkiem okazała się Francja, która na przełomie 1919 i 1920 r. dostarczyła pięć pierwszych aparatów systemu Marconiego (A12) z kompletem części zamiennych. W drugiej połowie 1920 r. trafiła do Polski kolejna dostawa obejmująca radiostacje pułkowe PP4. Trzecia partia sprzętu francuskiego dotarła do Polski w latach 1922-1924. Były to tym razem radiostacje szczebla kwatery głównej i armii: RKG/A i RKA.

Przełomowy dla polskiej radiotelegrafii okazał się rok 1924, kiedy rozpoczęto produkcję licencyjną sprzętu francuskiego oraz sprzętu rodzimego w Państwowych Zakładach Tele- i Radiotechnicznych w Warszawie. Zespół pod kierunkiem prof. Janusza Groszkowskiego opracował radiostację dywizyjną RKD i towarzyszący jej odbiornik ROD.

Prawdziwy rozwój polskiego przemysłu telekomunikacyjnego nastąpił jednak dopiero w latach 30., głównie po 1935 r. Przyczynił się do tego przed wszystkim nowy, energiczny Dowódca Wojsk Łączności MSWojsk. płk Heliodor Cepa oraz Biuro Badań Technicznych Wojsk Łączności, które opracowało szereg radiostacji serii N i W.

Nazwa serii była związana z wprowadzonym podziałem na radiostacje niższego (N) i wyższego (W) szczebla. W pierwszej kolejności pojawiła się radiostacja pułkowa N2 (1936), potem N1 (1937). Radiostacje dywizyjne W1 zaczęto produkować dopiero w 1939 r. i właściwie nie odegrały one roli podczas wojny. Planowano jeszcze produkcję radiostacji N3 dla oddziałów rozpoznawczych oraz W2 dla szczebla operacyjno-taktycznego. Z oczywistych względów (wybuch wojny) tych planów nie zrealizowano.

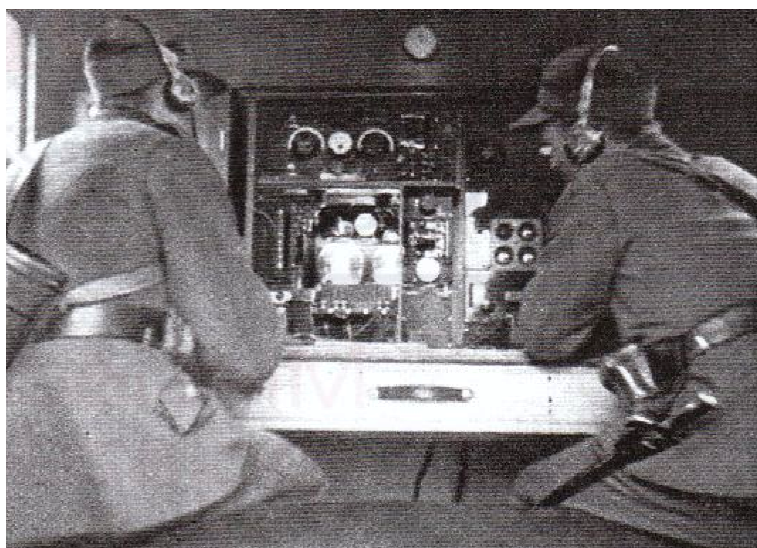
2. Charakterystyka sprzętu radiotelegraficznego sił lądowych

Radiostacja RKG/A

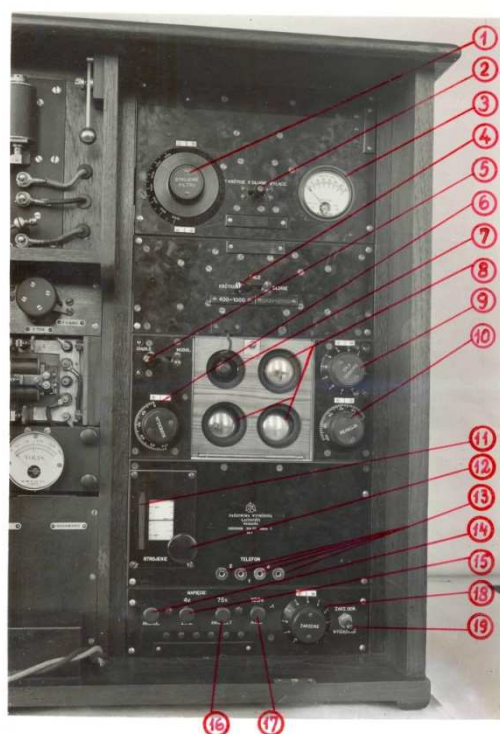
- przeznaczenie: zapewnienie łączności radiowej dowództwu grup armii i kwaterze głównej,
- zakres częstotliwości: 200-800 kHz,
- moc nadajnika: 500 W,
- zasięg: 150 km (fonia), 250-300 km (klucz telegraficzny),
- obsługa: dowódca (podoficer), 4 radiotelegrafistów, 2 radiomechaników, 2 masztowych i 3 kierowców (szeregowi),
- transport: 3 samochody Renault MH 2.

Samochody Renault MH2 do przewożenia radiostacji

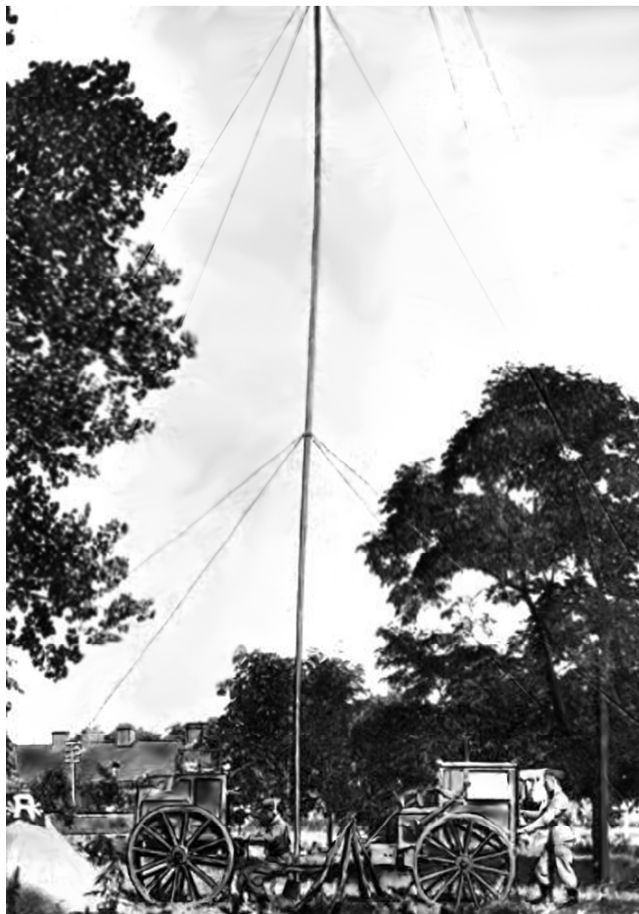
Wnętrze samochodu wraz nadajnikiem i odbiornikiem radiostacji.

Odbiornik radiostacji

Radiostacja RKA

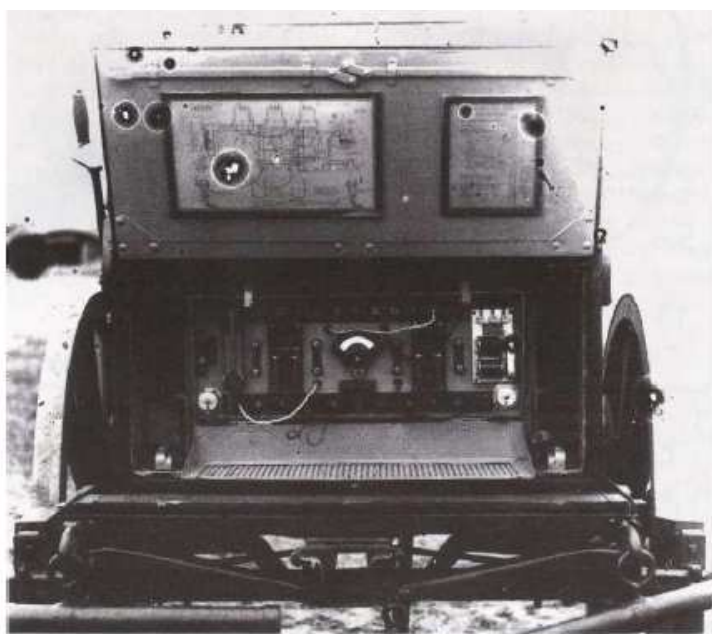
- przeznaczenie: zapewnienie łączności radiowej dowództwu armii,
- zakres częstotliwości: 200-800 kHz,
- moc nadajnika: 200 W,
- zasięg: 100-150 km (fonia), 250 km (klucz telegraficzny),
- obsługa: dowódca (podoficer), 4 radiotelegrafistów, 2 radiomechaników, 2 masztowych i 2 woźniców (szeregowi),
- transport: 2 połączone dwukółki ciągnięte przez konie.

Radiostacja po rozwinięciu

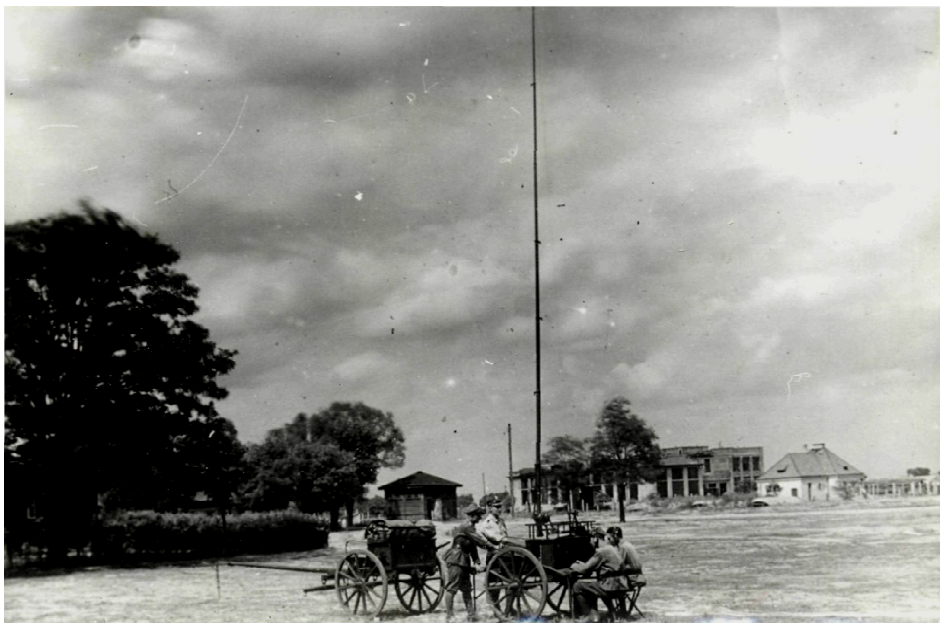
Radiostacja w wersji stacjonarnej

Tablica rozdzielcza radiostacji

Radiostacja RKD

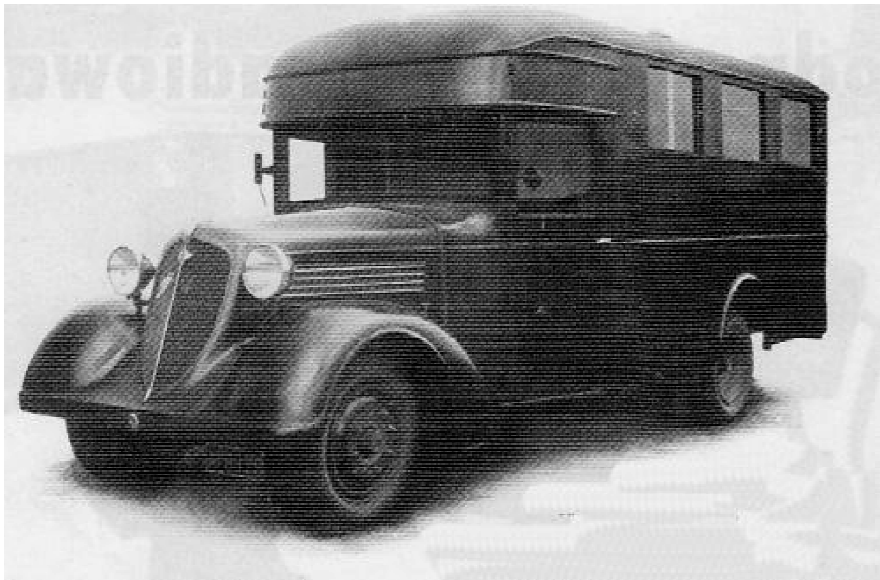
- przeznaczenie: zapewnienie łączności radiowej dowództwu dywizji,
- zakres częstotliwości: 300-1200 kHz,
- moc nadajnika: 20-25W,
- zasięg: 10 km (fonia), 70 km (klucz telegraficzny),
- obsługa: dowódca (podoficer), 3 radiotelegrafistów i woźnica (szeregowi),
- transport: dwukółka ciągnięta przez konie lub samochód Fiat 508.

Radiostacja w wersji konnej dwukółkowej

Radiostacje W (1 i 2)

- przeznaczenie: zapewnienie łączności radiowej dowództwu armii, grup armii i kwaterze głównej,
- zakres częstotliwości: 0,1-1 MHz,
- moc nadajnika: 2-4 kW,
- zasięg: 300-500 km,
- obsługa: dowódca (oficer), zastępca dowódcy (oficer), 8 podoficerów (radiotelegrafiści i radiomechanicy), 17 szeregowych (masztowi i kierowcy).
- transport: 6 samochodów Fiat 621.

Samochód Fiat 621

Radiostacja N1

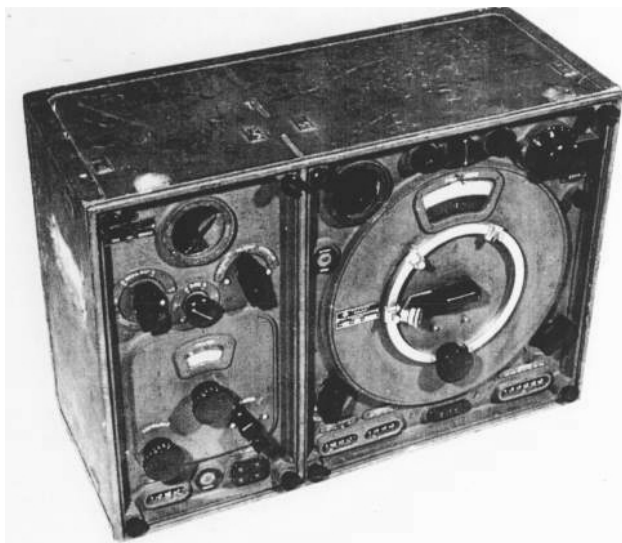
- przeznaczenie: zapewnienie łączności dowództwu pułku,
- zakres częstotliwości: 2504-6750 kHz,
- moc nadajnika: 65-90 W,
- zasięg: 30 km (fonia), 50 km (klucz telegraficzny),
- obsługa: 3-4 radiotelegrafistów (podoficerowie), woźnica lub kierowca (szeregowy),
- transport: taczanka dwukołowa ciągnięta przez konie (N1T), samochód Fiat 618 (N1S).

Radiostacja w wersji taczankowej (wóz wz. 39)

Wnętrze kabiny radiostacji w wersji samochodowej

Radiostacja

Radiostacja N2

- przeznaczenie: zapewnienie łączności dowództwu batalionu,
- zakres częstotliwości: 2504-6750 kHz,
- moc nadajnika: 2-6 W,
- zasięg: 15 km (fonia), 25 km (klucz telegraficzny),
- obsługa: 2 radiotelegrafistów i woźnica (szeregowi),
- transport: dwukółka ciągnięta przez konie lub biedka.

Radiostacja w wersji dwukółkowej

Radiostacja w wersji biedkowej

Nadajnik radiostacji